

Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés

EURÓPAI KECSKE- ÉS JUHHÚSPROMÓCIÓ A magyarországi kampány 2. évének eredményei

Azt tartja a régi mondás, hogy a jó bornak is kell a cégér! Még inkább így van ez a bárányhús esetében, ami meglehetősen ritkán kerül a hazai fogyasztók tányéjára. Ez nem csak azért van így, mert a hazai piacon alig elérhető ez a húsféleség – bár az utóbbi 2 évben egyre több helyen találkozni vele, főleg éttermekben –, hanem mert az előállított vágóbárányok döntő hányada külföldi fogyasztók igényeit elégíti ki. Emellett a birkapörkölt az általánosan ismert juhhúsból készülő étel, a bárányhúsból készült ételek a magyar fogyasztók döntő hányada előtt ismeretlenek. Az ismeretlenségből való kitérést szolgálja egy EU által támogatott 3 éves (2018–2020) bárányhúspromóciós kampány, ami 2019 végével zárta a második évét. A tavaly teljesített feladatokat és végrehajtott promóciókat foglaljuk össze.

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság
29. évfolyam
2020/1

A szerkesztőbizottság tagjai: **Dr. Jávors András**, egyetemi tanár, a Juh Terméktanács elnöke,
Bátor Árpád, a Juh Terméktanács elnökhelyettese, **Dr. Kukovics Sándor**, a Juh Terméktanács ügyvezető igazgatója,
† **Dr. Békési Gyula**, a Juh Terméktanács nyugalmazott ügyvezető igazgatója
Szerkesztette: **Avar László**

EURÓPAI KECSKE- ÉS JUHHÚSPROMÓCIÓ

A magyarországi kampány 2. évének eredményei

A Juh és Kecske Terméktanács és Szakmai Szervezet (röviden: Juh Terméktanács) és spanyol testvérszervezete, az Interovic (La Interprofesional del Ovino y Caprino de Carne) európai uniós támogatást nyert 2018-2020-ra a juh- és kecskehús fogyasztásának közös európai népszerűsítésére. A program keretében Magyarországon a bárány- és a juhhúst népszerűsítjük.

Az EU-támogatással megvalósuló spanyol-magyar multipromóciós program nemcsak a két ország ágazatainak együttműködését jelenti, hanem jó alkalom a spanyol fejlesztések megismerésére és hasznosítására, valamint a hazai eredmények átadására spanyol kollégáknak.

A program fő célkitűzései a következők:

- újból megismertetni a bárány- és juhhúst az azt elfelejtő városi, főleg fiatal lakossággal,
- megváltoztatni a juhhúsról hangoztatott téves képzeteket (zsíros, nehezen elkészíthető, szakértelmet igényel), és egészséges, könnyen elkészíthető ételt kínálni, amely versenyképes lehet más, olcsóbb húsfeleségekkel,
- emellett a társadalom egésze számára bemutatni azokat a szolgáltatásokat, amiket a vidék és a táj fenntartása érdekében nyújt a juhászat,
- emellett a HORECA-szektoron (szállodák, éttermek, étkeztetés) keresztül közelebb hozni a mindennapi fogyasztókat a bárány- és juhhúselekek gyakori fogyasztásához.

A program megvalósítását több ágazati, illetve az ágazattal kapcsolatban lévő szereplők is segítik. Közülük is a HUNLAND Kft. a program megvalósításának a legnagyobb támogatója az önrész biztosításával. Ez úton is köszönjük a hathatós segítséget!

A program megvalósítása érdekében számos marketing- és promóciós eszközt felhasználtunk 2019-ben. Ezek közül a honlapok és a Facebook oldalak a mindennapi információk leggyakoribb forrásai, de ezek mellett blogbejegyzések sorozata, hirdetések, rendezvények, kiállítások, a tévé, a rádió

1. kép: A kampány weboldala (www.barihus.hu)

és az írott sajtó is fontos elemei a kampánynak. Látványosak és hatásosak a kiskereskedelmi üzletekben szervezett bemutatók és kóstoltatási programok is. Az EU-támogatással megvalósított program meghatározó célja, hogy ezekkel a kampányelemekkel minél több reménybeli vásárlót és fogyasztót érjünk el.

Természetesen a különböző marketing- és promóciós eszközökkel elért fogyasztók számát hivatalosan dokumentálnunk kell, a támogatást nyújtó EU elvárt módon, amit folyamatosan ellenőriznek.

Lássuk a 2019. évi program során elért eredményeket!

A weboldal mint fő információforrás

A kommunikációs kampány fő eleme program céljaira létrehozott honlap, amely a fogyasztók és a szakma számára egyaránt tartalmaz releváns információkat.

Fontos tényező, hogy a lehetséges vásárló figyelmét minél több jelentős információval nyerjük meg, ezáltal a juhhúsfogyasztás felé irányítva az érdeklődésüket. Ezt szolgálja a program honlapja (1. kép).

Négy domainnevet tartunk fenn a fontosnak tartott információk minél szélesebb körben való megosztására: www.barihus.hu, www.barihus.eu, www.baryanykampany.hu, www.baryanykampany.eu.

Külön aloldalakat tartunk fenn a fogyaszt-

tók és a HORECA-szektor számára, utóbbinak szól például a www.barihus.hu/szervezetek.

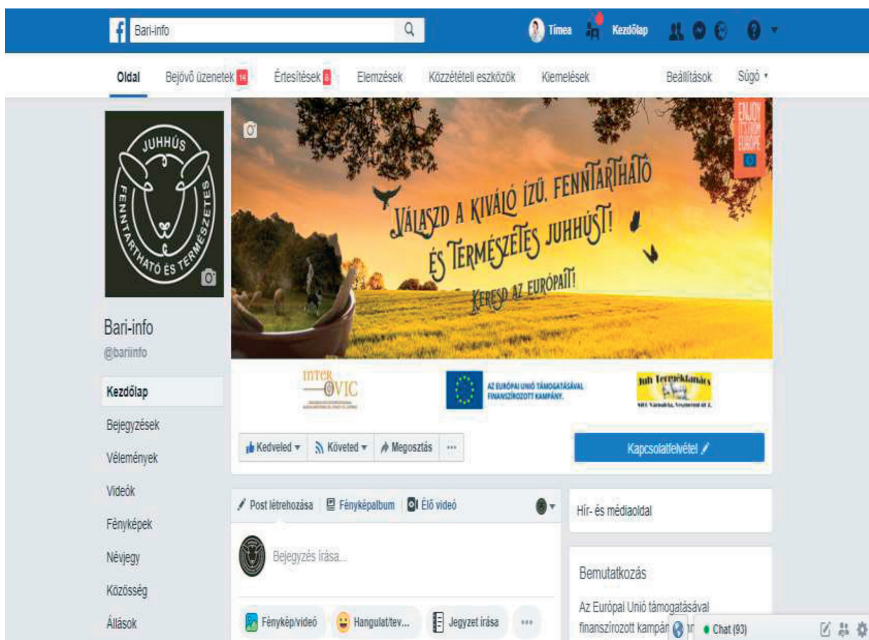
A Google Analytics forrás adatai szerint (amelynek adataiért jelentős árat kell fizetnünk), a fenti honlapokat naponta átlagosan 40–170 érdeklődő látogatta meg az elmúlt évben, ami havi 1000–5000 főt jelent. Ez egyáltalán nem lebecsülendő, sőt, jelentős szám. Az összes látogató száma **2019-ben 26 338 fő** volt (Forrás: Google Analytics), ami több mint 72 új érdeklődőt jelent naponta.

A honlapok mellett működtetünk egy blogot is (<http://barihus.hu/blog>), amelyen legalább havonta egy blogbejegyzésben tájékoztattuk az olvasókat a legfrissebb információkról. A 2019-ben közzétett, a bárányhúsból készített ételek értékéről, elkészítésük módjairól szóló 12 blogbejegyzésünket is sok ezren olvasták.

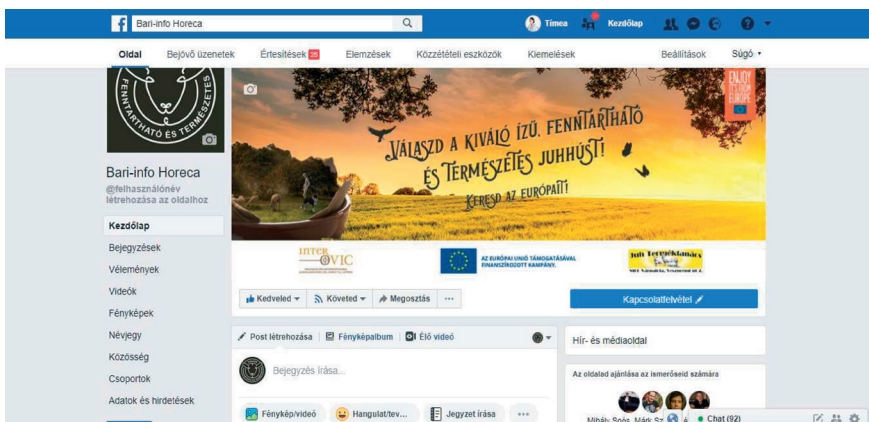
Mindezen honlapok mellett a fontos információkat a Juh Terméktanács e projektől független honlapján (www.juhtermektanacs.hu) is megtalálhatják az érdeklődők, sőt, az említett honlapokról linkek segítségével egymásra is át lehet menni a további információk eléréséhez. E honlap látogatóinak száma is elérte a 10 ezer főt 2019-ben.

Mindennapi „ételünk” és megnyilvánulási pontunk – a FACEBOOK

A program keretében két közösségi teret hoztunk létre a Facebookon 2018-ban, amelyeket

2. kép: A kampány lakossági Facebook oldala (<https://www.facebook.com/bariinfo/>)

3. kép: A kampány szervezeti Facebook oldala (<https://www.facebook.com/Bari-info-Horeca-652440148437656/>)

2019-ben is működtettünk. Ezek egyike a közvetlenül a lakosságot szólítja meg (bari-info – 2. kép), a másik pedig a HORECA-sektornak szól (bari-info HORECA – 3. kép), mindennapi látnivalóval és olvasnivalóval ellátva tagjaikat és közösségbe gyűjtve az érdeklődőket.

Az lakosságnak és a HORECA-sektornak fenntartott egy-egy Facebook-oldalon 2019-ben 49-szer posztoltunk. Az oldalakat elérők és a posztokat olvasók és megosztók száma meglehetősen impozánsnak bizonyult 2019-ben is.

A Facebook oldalainkon a hivatalos információk szerint (forrás: Facebook Insights) a hirdetésekkel együtt elért fogyasztók és érdeklődők száma 2019-ben meghaladta az 1 millió főt (**1,123 millió fő**), ami hatalmas szám az ágazat számára.

Emellett az oldalaink követőinek hiva-

talos száma 14,088 fő volt (forrás: Facebook Insights).

Ebben az adatban nem is szerepel a kiegészítő Facebook oldal (JTT – Juh és Kecske Terméktanács és Szakmaközi Szervezet @juhtermektanacs) több ezer 2019-es látogatójának és kommentelőjének a száma.

Megjelenések a nyomtatott sajtóban

A kampány kiterjedt a nyomtatott sajtóban közölt hirdetésekre is. Tíz darab fizetett hirdetést helyeztünk el 2019-ben, különböző agrár-, gasztronómiai és egyéb, a lakosságot megcélzó lapokban (4. kép). A hirdetésekben többek közt a bárányhús egészséges és finom voltáról, ezzel együtt fenntartható előállításáról osztottunk meg ismereteket, valamint a 2019-ben is megrendezett „Bárány Napok” eseményeiről tájékoztattuk a reménybeli és a már meglévő fogyasztókat.

Az év folyamán tíz különböző sajtótermékben jelentettünk meg cikket, amelyel 706.200 főt értek el hivatalosan is igazolhatóan, hogy a nekik szánt információkat átadjuk.

Az RTL Klub Reggeli műsorában megjelent főzőshow (<https://rtl.hu/rtlklub/reggeli/egyre-nepszerubb-a-baranyhus>)

Eredmények:

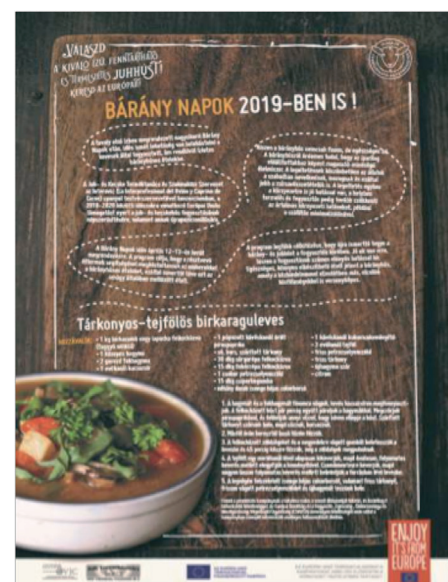
- 1 db TV show
- RTL Klub Reggeli: 2019. március 29.
- Résztvevők: Dr. Kukovics Sándor, Mikes Márk és Dr. Soós Mihály
- Nézők száma: 186 000 fő

TV- és rádiómegjelenés

A honlapon és a közösségi oldalon közölt receptek közül az egyiket az **RTL Klub Reggeli**

4. kép: A kampány nyomtatott elemei

5. kép: Részvételünk az RTL KLUB reggeli főzőműsorában (Soós Mihály, Kukovics Sándor és Mikes Márk)

című műsorában (5. kép) is elkészítették. A műsorban az ágazat helyzete mellett a kampányban népszerűsített húsok táplálkozáselettani szerepéről is szó esett. Erre a fizetett a programra 2019. március 29-én, pénteken került sor, és itt a 2019-es „Bárány Napok” programját is be tudtuk mutatni, a programban részt vevő éttermek elérhetőségével együtt.

A program nézőinek száma hivatalosan 186 ezer fő, ami azt jelenti, hogy legalább ennyi családba sikerült eljuttatni az információkat.

Emellett 2019. február 22. és április 23. között hat alkalommal szerepelt a program a **HETI TV Pirkadat** című reggeli műsorában, ahol a 15 perces adások alatt az ágazatról, a bányahús-előállításról és a piacokról esett szó a bevezetőben, amit a bányá- és juhételek sokszínűségének és receptjeik bemutatása követett. Ezekben az adásokban mintegy 60 ezer főt láttunk el friss információkkal.

Mindkét tévécsatorna archivált programjai között megtalálhatók és megnézhetők a riportok.

A televízióban megjelentetett fizetett tartalom mellől természetesen a rádióban történő megjelenés sem maradhatott el. Ennek megfelelően 2019-ben két rádióinterjút bonyolítottunk le. Az első interjúra 2019. szeptember 24-én került sor (2019. szept. 28-án megismételve) a **Trend FM**-en, ahol a 40 perces interjú keretében *Kukovics Sándornak* és *Soós Mihálynak* bőségesen volt ideje mind az ágazat, mind a zajló kampány elemeinek részletes bemutatására és ismertetésére. Az első interjúval 53 ezer főt értünk el.

A további rádióinterjúkra a **Kossuth Rádióban** (2019. február 22-én) és az **INFO Rádióban** (2019. december 2-án) került sor.

amelyekben Kukovics Sándor volt az interjúalany. E két interjúval 80 ezer főt értünk el. Emellett a második interjú kivonatosa megjelent a Nemzeti Agrárkamara „NAK Piac és árinformációk” című kiadványának 2019. 50. heti anyagában, ami a NAK sok tízezer tagjához eljutott.

A rádióinterjúk anyagai megtalálhatóak és meghallgathatók a fenti rádiók archívumaiban.

6. kép: Közösségi médiában elhelyezett fizetett reklámok mintája

Reklámok a közösségi médiában és influenszerek

A kidolgozott reklámanyagok fizetett hirdetéseit online felületeken is megjelentették. Egyrészt a honlapon elhelyezett tartalmakat keresőmotorokra optimalizáltuk (SEO), más-

részt a közösségi oldalon is folyamatosan indítottunk fizetett hirdetéseket, mind az oldal, mind a rajta elhelyezett posztok népszerűsítésére (6. kép).

Tavaly 12 alkalommal került sor SEO-pozícionálásra (Google), aminek köszönhetően – mint már fentebb jeleztük – 1,123 millió főt értünk el, illetve a facebookos hirdetésekkel, és 14 ezer követője lett a Facebook oldalaknak.

A Google Ads hirdetések keretében 79 156 impresszióról és 6666 látogatóról kapunk hivatalos jelentést.

Manapság már egyetlen reklám és promóciós program sem lehet sikeres influencers bevonása nélkül. A projekt keretében két influencers, *Antal Emese* dietetikus, a TÉT Alapítvány szakmai vezető és *Mikes Márk* séf, gasztroblogger bevonásával 6 blogbejegyzés

7. kép: Reklámszóróanyagok az érdeklődőknek

Kiállítási és rendezvényanyagok

A kampány keretében kidolgoztuk és elkészítettük az események, rendezvények és találkozók résztvevőinek szánt szóróanyagokat is, amelyek részei az EU által elvárt promóciós kampánynak. Tavaly négyféle szórólappal, tollakkal, nyakpaspaszokkal, kulcstartókkal és pólóval kedveskedtünk a standjainkra látogatóknak (7. kép).

A film

Két évvel ezelőtt, 2018-ban három videóspotot is készítettünk spanyol partnereinkkel közösen, amelyek a fent jelzett kampányhonlapokon elérhetők. Az első évben elért eredményeket külön videófilm keretében foglaltuk össze. Ez a 6 perces videóanyag az első év spanyol és magyar teljesítményadatait egyaránt tartalmazza.

A videó a következő linken érhető el: <https://youtu.be/DfOLD5hm-7o>

A „Bárány Napok”

A kampány keretében rendeztük meg a 2019. évi Bárány Napok rendezvénysorozatát is,

10. kép: Farmer Expón, és az OMÉK-on való megjelenés

hazai éttermek részvételével. A nagyarányú részvétel eléréséhez felvettük a kapcsolatot a HORECA-szektorral. Ebben az évben 231 étteremmel, szállodával és más, étkeztetéssel foglalkozó egységgel vettük fel a kapcsolatot, amelyek közül 54 étterem csatlakozott a rendezvényhez – hatalmas sikert aratva.

A 2019. április 12-13-ai hétvégére szervezett báránynapokban részt vevő éttermekkel szerződést kötöttünk, elláttuk őket megfelelő szóróanyagokkal, reklám-tányéralátétekkel és menükártyákkal (8., 9. kép).

egyéb rendezvények keretében – mutattuk be. Ezek többnyire több egynapos rendezvények voltak (10. kép).

A hivatalos igazolások adatai szerint a programpontok keretében 2019-ben 236 455 főt értünk el, eljuttatva hozzájuk a projekt üzenetét.

Értékesítőhelyi kóstoltatás

A bárány- és juhhúsból készült termékek kóstoltatására 2019-ben is sor került. A kóstoltatás április 12-én zajlott, három Spar és két Auchan üzletben, Budapesten (11. kép).

8. kép: A „Bárány Napok” éttermi tányéralátétje

9. kép: Éttermi teríték kóstolásra készen

A rendezvény két napja alatt több mint 5 ezren kóstolták meg az éttermekben készített bárány- és juhételeket.

A rendezvényről szóló húsz sajtómegjelenéssel több mint 10 ezer főt értünk el. Emellett több, a programhoz szorosan nem kapcsolódó poszt is megjelent (pl. Kalocsa Infó), amelyek további néhány ezer főhöz jutottak el.

Kiállításokon és rendezvényeken való megjelenés

A promóciós kampány részleteit, üzeneteit és jelentőségét nyolc kiállításon – expón, szakmai konferencián és

11. kép: Kóstoltatás a budaörsi Auchan áruházban

A kóstoltatóstandok látogatói közül összesen ezren kóstolták meg a bárányhúsból készült húsgolyókat, és rajtuk kívül körülbelül 4 ezer ember volt a kampány tanúja az üzletekben.

A kampány 2019. évi eredményeinek további részletei a következő linken érhetők el: <http://barihus.hu/a-2019-ev-eredmenyei-kepben/>

DR. SOÓS MIHÁLY,
DR. KUKOVICS SÁNDOR

A kecskeköröm egészsége és kezelése

A kecske és a juh egyaránt rendszeres köröm-, pata-, csülökvizsgálatot igényel az egészséges élethez és az egyszerű mozgásszervi betegségek megelőzéséhez. Erre a világon minden állatnak szüksége van, és a tulajdonosok, gondozók felelőssége és feladata a körömök egészségesen és rendszerben tartása.

A kecskepata vágása – körmozése – a kecskék tartásának és nevelésének szükséges része. Amikor a kecske együttműködik, a körmozés könnyen és simán beilleszkedik a szokásos „karbantartási rutinba”. De ha egy kecske küzd és rúg, akkor a körmozés félelmetes és veszélyes házimunkává válhat. A trükk az, hogy megtanítsuk a kecskét az együttműködésre. A legjobban együttműködő kecske az, amelyik ismeri a körmozés vágóberendezéseit és folyamatát.

Tekintettel arra, hogy ez a munka csak a gyakorlatban tanulható meg, sok kecske- és juhtartó külön körmozó, körmozó szolgáltatást is igénybe rendszeresen vesz, mert a legtöbb állattartó nincs tisztában sem a művelet fontosságával, sem elvégzésének folyamatával.

Hazánkban is nagyon sok kecsketartónak hiányosak az ismeretei állatainak „karbantartásával” kapcsolatban, ezért amerikai példán keresztül mutatjuk be az ottani kecsketartóknak javasolt – már egy kevés gyakorlattal is könnyen elvégezhető – folyamatot, mert a kevésbé képzett hazai kecsketartók számára is hasznos lehet (Backyard Goats – Countryside, Gail Damerow nyomán, 2019. március 14.).

A körmozés vágóberendezései

A kecskecsülök- (körmoz-)vágó felszerelés két legfontosabb eleme a jó éles vágóolló és a kényelmes, jól megvilágított helyszín, ahol a kecske könnyen kezelhető, visszatartható.

Ami a kényelmes, jól megvilágított munkahelyet illeti, egy kecskeápoló állvány vagy kecskefejő állvány az ideális. Egy internetes keresés különböző stílusok széles skáláját tárja fel, és házilag elkészíthető standok terveit is. Némelyik fából, mások fémből készülnek, az egyik szabadon áll, mások falhoz vannak erősítve. Sőt, ma már célzott befogó-, kezelő- és körmozóberendezések (kalodák) is elérhetők a művelet lebonyolításához.

A kimondottan kecskekörmozésre szolgáló állvány használata sok előnnyel jár. Ezek egyike, hogy a kecskét visszatartja, a megfelelő magasságban van, és hogy lábai, csülkei könnyen elérhetők, emellett a kezelést végzőnek nem fájdul meg sem a dereka, sem a háta. Ráadásul nem sérti meg a kecske lábát a művelet során.

Kisebb állományok kezelésére az egyszerű fejőállás is megfelel, hogy a műveletet évente kétszer, szükség szerint elvégezzük.

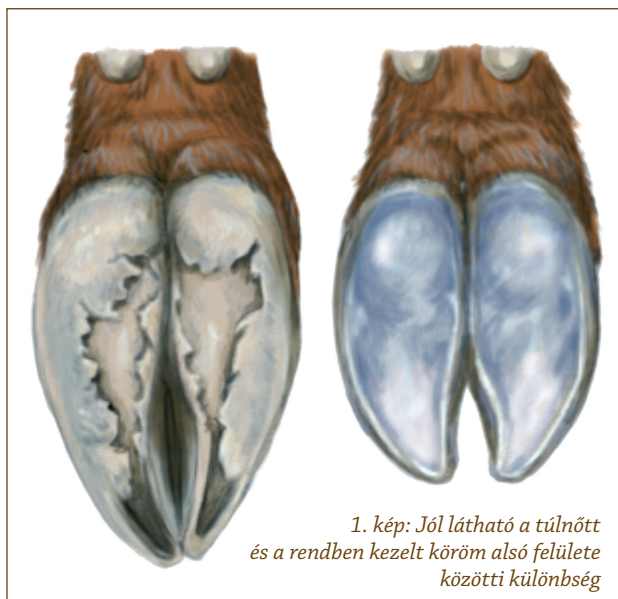
A kecske „kiképzése” a kezeléshez

Könnyűnek lehet hinni a túlnőtt kecskekörömök vágását, kellő formába „hozását” – amíg a munkát nem kell elvégezni. Csakhogy egy kecskének meg kell tanulnia három lábon állni, miközben a negyedik lábát megemeli, hogy a körmozést elvégezzék. Ennek a megtanulása időbe telik, és az

a legjobb, ha a kecskét már fiatal korában hozzászoktatjuk.

Néhány kecske könnyen elfogadja a hátsó lábai kezelését. Mások hajlamosak pánikba esni és rúgni, bármi hozzáér a hátsó lábukhoz. Ahelyett, hogy rájuk kényszeritenénk az akarunkat, keressünk más megközelítést. Érdemes egy egyszerű művelettel kezdeni, például seprűvel, kefével takarítsa le a fejőállványt. Amikor a kecske hozzászokott ehhez a tevékenységhez, enyhén érintse a kefével a hátsó lábaihoz. Amikor a kecske abbahagyja a pislogást vagy rúgást, megérti, hogy nem bántják, érintse meg a lábát mindkét kezével. Miután a kecske megtanulta elfogadni a lába megérintését, emelje fel az egyik lábát, azt, amelyik távolabb van a fejőállás éppen használt helyétől. Tartsa a lábát addig, amíg a kecske ellazul, majd engedje el. Ne engedje el, amíg a kecske feszült vagy rúgni próbál. Meg kell győződnie róla, hogy a kecske megtanulta, hogy a gondozó dönti el, mikor teheti le a lábát.

Végül képes lesz elég magasra emelni a lábát ahhoz, hogy alul jól meg tudja nézni a körmököt. Az első néhány alkalommal csak tisztítsa ki a törmeléket a körmök közül, anélkül, hogy megpróbálná levágni a túlnőtt részeket. Ha úgy érzi, hogy a kecske hamarosan idegessé válik és megpróbál odébbállni, hagyja abba, és próbálja újra a műveletet a következő napon. Végül a kecske könnyedén elfogadja a körmök vágását megválasztását. Néhány kecske esetében nem tart sokáig a helyzet elfogadása, mások azonban sok időt és türelmet igényelnek.

1. kép: Jól látható a túlnőtt és a rendszerben kezelt köröm alsó felülete közötti különbség

2. kép: Már az enyhén túlnőtt köröm is kényelmetlenséget okoz az állatnak, és szükségessé teszi a körmozést

Kihívássá válhat a túlnőtt kecskepata kezelése, a helyes körömméret és -forma megtartása, ha ritkán ellenőrzik és kezelik. Ha egy kecske valóban vad, és egyáltalán nem szokott hozzá a kezeléshez, az érintéshez, a megfogásához, fokozatosan szoktassa hozzá az állatot. Előfordulhat, hogy egyszer-egyszer nem tudja az ideges állat mind a négy lábának körmeit egyetlen kezeléssel letudni. Ez esetben többször is meg kell fogni az állatot, mire egyrészt hozzászokik az érintéshez, másrészt rájön, hogy a gazdája segíteni akar neki. A fejős állatok esetében – ha még nincsenek kellően hozzászokva a körmoléshez – a fejés során a tőgyről az állat lábára, majd a köröm felé csúsztatott kézzel a kecske könnyen hozzászoktatható ahhoz, hogy időnként a körmet is ellenőrzik, és nem lesz több idegesítő számára a művelet. Ez a szoktatás haladhat gyorsan, de akár néhány napot is igénybe vehet, mire a kecske megérti, mi jön, és nem tartja veszélyesnek.

Ha lehet, soha nem körmolje az állatokat, amikor idegesek és rosszul érzik magukat!

Ha a köröm kezelése megkészt (1. kép, balra), akkor külső fala összezsavarodik/behajlik, a sár, a trágya és egyéb hulladékok csapdába esnek benne. A megfelelően vágott pata alja sík (2. kép, jobbra).

A körmolést, ha a pata túlnőtt, hosszú, a lábujjánál kell kezdeni (2. kép, balra). A megfelelően vágott, kezelt pata dobozosnak tűnik (jobbra), mindkét lábujj azonos hosszúságú, és alsó része a növekedési gyűrűkkel megemelkedik.

A körmozés

A kecskepata ugyanabból az anyagból épül fel, mint az ember körme. A körmökhoz hasonlóan a pata is kényelmetlenül hosszú ideig és hosszúra nőhet, ha nem vágják le rendszeresen. Szélsőséges esetben a láb körmei egymás fölé is nőhetnek, kifejezetten fájdalmat okozva ezzel az állatnak.

A vadkecske sziklás területen él, ahol patája körmei elhasználódnak, míg járkálnak és táplálékot keresgélnek. Egyes kecsketartók megpróbálják utánnozni az eredeti élőhelyet sziklás és betonplatformok létrehozásával, ahol játszhatnak a kecskék. Ez kisebb állománynál könnyebben, nagyobb termelő állománynál viszont nehezen megoldható, ezért nagyobb gondot kell fordítani a paták és a körmök vizsgálatára és kezelésére.

Amikor egy kecske minden idejét istállóban vagy füves legelőn tölti, patája folyamatosan csak növekszik. Emiatt egy idő után a kecske nem tud megfelelően járni, és akár véglegesen is megsemmülhet.

A kecske négy patája (a négy lábán lévő körmök) nem feltétlenül növekednek azonos sebességgel, a hátsó paták, körmök általában gyorsabban nőnek. Ha az első és a hátsó lábakon lévő körmök egyaránt túlnőttek, az kifejezetten nagy nehézséget és fájdalmat okoz az állatnak álláskor és járáskor, ami a takarmányfelvétel, végső soron a termelés csökkenéséhez vezethet.

Jól bevált gyakorlatként azt ajánljuk, hogy

havonta legalább egyszer ellenőrizze összes kecskéjének a patáit: szedje ki belőlük a törmelék, tisztítsa ki, és vágja le a rongyos éleket. Ezzel megőrizheti a kecskekörmök egészségét, és lehetővé teszi, hogy a munka ne legyen többé sem ön, sem a kecskéik számára félelmetes kötelezettség. A köröm gyakori ellenőrzése és gyakori körmolés esetén valószínűleg soha nem fog látni olyan kecskepata-problémákat, mint például a patarothadás (ami egy fertőző bakteriális fertőzés) vagy a patafal elválása a talptól.

Természetesen, nagyobb állományokban nem mindig van lehetőség (vagy idő és munkaerő) a havi körömvizsgálatra, de az állatok körmet évente legalább két alkalommal mindenkiéppen ki kell „igazítani” – bár a negyedévente elvégzett munka sokkal könnyebbé teszi mind a kecskéik, mind a kecsketenyésztő vagy -tartó életét.

Ha a pata, köröm már túlnőtt, és csaknem késő van a könnyű kezeléshez, akkor a köröm külső fala behajlik, alatta pedig „csapdába esik” a sár, a trágya, a nedvesség. Ez fertőzéshez és sántasághoz vezethet. A körmolés befejezésekor a pata, a köröm aljának vízszintesnek és a növekedési gyűrűkkel párhuzamosnak kell lennie. A két lábujjnak hosszának meg kell egyeznie. Ha szeretné megtudni, hogy néz ki a megfelelően vágott köröm, tanulmányozza az újszülött gidák lábait: A gidapata az alján lapos, és bokszos megjelenésű.

K. S.

A kecske-surlókór az USA-ból értékelve

A kecske-surlókór háttere nem egészen egyezik a juhok esetében találttal és megfigyeléssel. Mivel az USA volt a betegségnek leginkább kitett országok egyike, külön-külön programot indítottak a juhok és kecskék rezisztenciájának kialakítására. Jelen cikkünkben az ezt tárgyaló, kecsketartóknak szóló tájékoztató anyag egyes részleteit emeltük ki a Backyard Goats Countryside című lap 2019. március 14-én megjelent számából, minden érintett kecsketartó ismereteinek javítása céljából.

A kecskék surlókórja egy halálos fertőző betegség, amelynek diagnózisa az állat életének végét jelenti. Azonban nemrég arra a következtetésre jutottak a tudósok, hogy a priongénben két természetesen előforduló kecske-allél ellenállást mutat a klasszikus surlókérral szemben.

Főbb pontok:

- A klasszikus surlókór a kecskék és juhok halálos fertőző betegsége, amely elpusztítja a kecske (vagy juh) agyát.
- A kecskékből a surlókór általános jele a koordináció hiánya és a rendellenes mozgás, de a legeelső jele gyakran az állat viselkedésének megváltozása.
- Már a surlókór egyetlen állatban való diagnosztizálása is a gazdaság minden kecskéjének tartós karanténjához vagy eutanáziájához vezethet. Történelmileg csak ezek a lehetőségek álltak rendelkezésre.
- A közelmúltban azonban szakértők egy csoportja arra a következtetésre jutott, hogy a priongénben két természetesen előforduló kecske-allél (S146 és K222) ellenáll a klasszikus surlókérral szemben.
- Az USA nemzeti surlókór-felszámolási programja sikeresnek bizonyult, és most azt tervezik, hogy a kecskék genetikai alapú „megtisztításába” kezdenek, vagyis szelekcióba, a juhok genetikai surlókór-rezisztenciájának hasznosítása érdekében tett korábbi intézkedések mintájára.
- A felmérések során gyűjtött adatok arra utalnak, hogy a rezisztencia alapja az S146 vagy a K222 gén jelenléte lehet, és már kaphatók a kereskedelmi forgalomban olyan új DNS-tesztek, amelyek alkalmasak a kecskék genetikai státuszának meghatározására ezen allélek vonatkozásában.

Mi a surlókór és milyen kockázatai vannak a kecskére és a gazdájára nézve?

A surlókór a kecskék és juhok halálos agybetegsége, emberre nem fertőző. A surlókérről két formája van: a klasszikus surlókór és a Nor98-szerű surlókór (atipikus forma). A Nor98-szerű surlókór nem bizonyult természetesen fertőzőnek az állatok között, ezért ebben a cikkben csak a klasszikus surlókérra összpontosítunk. A klasszikus surlókór esetében felhalmozódnak az agysejteket elpusztító abnormális, nehezen lebontható prionfehérjék.

Az agysejtek elvesztése rendellenes viselkedéshez, a koordináció hiányához, szokatlan járáshoz, csökkent mozgásképességhez és a test állapotának leromlásához vezet, és végül mindig halálos kimenetelű. A mikroszkóp alatt megvizsgálva, az agysejtek fokozatos elvesztése kis lyukakat hoz létre az agyban, vagyis szivacsossá válik.

A klasszikus surlókór világszerte gyakori oka a kereskedelmi korlátozásoknak, ami nagy veszteséget jelent. Ezért már sok ország, köztük az Egyesült Államok és Kanada is kidolgozta a maga surlókór-felszámolási programját. A programok rendszerint egyszerűen közös erőfeszítéseket jelentenek a kecskék és juhok forgalmának és mozgásának korlá-

tozására, mivel ezek a fajok megoszthatják a surlókérral egymással, különösen a surlókérral fertőzött állatok születési termékeinek (pl. placenta) való kitettség révén.

A fertőzött anyakecskéből származó kecsketej megfertőzheti a surlókérral a gidákat a szoptatás alatt. Közös istállóban a juhok is átadhatják a surlókérral a kecskének, tehát a kecskék kitettsége igen megnő, ha elléskor a juhokkal együtt tartják őket.

Már egyetlen klasszikus surlókór-eset pusztító hatással lehet a nagytermelők és a kis családi gazdaságok számára egyaránt, mivel felszámolása hagyományosan az összes

fertőzésnek kitett kecske és arra genetikailag fogékony juh tartós karanténjával vagy eutanáziájával jár.

A juh genetikai rezisztenciája a klasszikus surlókór szempontjából fontos tényező volt a surlókór felszámolásában. A juhok egyes aminosavjai (pl. az R171, ami arginint jelent az adott kromoszóma 171. pozíciójában) a prionfehérjében a klasszikus surlókérral szemben ellenálló-képességet biztosítanak az adott egyed számára.

A priongén variációját, amely a fehérje scrapie-rezisztens formáját kódolja, R171 al-
lélnak nevezik. A juhok genetikai történetét kissé bonyolítja, hogy képesek külön fogékonysági allélt örökölni (V136, vagyis valin a

136. pozícióban). De azokról a juhokról, amelyeknek legalább egy R171 alléle van, viszont nincs V136 alléje, tudni lehet, hogy erősen ellenállnak a klasszikus surlóknak.

A klasszikus surlókkal szembeni genetikai rezisztencia javítása a juhokban csökkenti a surlókór meghonosodásának kockázatát a gazdaságban. Kizárólag genetikailag rezisztens juhokat tartva (tehát olyanokat, amelyeknél az R171 legalább egy példányban van jelen és a V136 nem fordul elő bennük) kiküszöbölhető juhok tartós karanténjának vagy eutanizálásának szükségessége, még akkor is, ha egy fogékony állaton klasszikus surlókórt diagnosztizálnak, például egy másik gazdaságból vásárolt állatban.

Tehát a genetikailag rezisztens állatok használata azt jelenti, hogy a surlókór előfordulása miatt nem lesz szükség az állomány elpusztítására. Már a nagyszabású surlókór-felszámolási programoknak is eleme a juhok genetikai rezisztenciájának egyre növekvő felhasználása.

Az USA gyorsított nemzeti surlókór-felszámolási programjának kezdete, 2005 előtt 180 surlókkal fertőzött állományt tartottak nyilván az országban. A program bevezetésével évről évre sikeresen csökkentették számukat, és 2017-re egyetlen olyan állomány sem volt az USA-ban, amely ne szerzett volna surlókórmentes státuszt.

A kecske genetikai surlókór-rezisztenciájának nemzetközi elismertetése

Az ígéretes kutatások során sikerült azonosítani a kecskék genetikai surlókór-rezisztenciáját is. Míg a juhokban csak egy rezisztencia-allél ismert, addig kecskében két kivételesen ígéretes allélt is sikerült kimutatni. Az egyik az S146, ami a másik a K222, azaz a 222. pozícióban.

A kezdeti eredmények arra utaltak, hogy ezeknek az alléloknak az előfordulása rezisztenciát okozhat a klasszikus surlókkal szemben: sok surlókkal fertőzött állományban azt találták, hogy azok a kecskék, amelyek ezek bármelyikét hordozták, nem fertőződnek meg.

Az azóta végzett kutatások bebizonyították, hogy az S146 vagy a K222 hordozó kecskéket nagyon nehéz vagy lehetetlen megfertőzni, még akkor is, ha a kecskéknél csak egy rezisztenciaallél-példánya volt, és ha nagy adag surlókkal, közvetlenül fertőzték meg őket. Ugyancsak ígéretes az a tény, hogy kecskefelekben nem fordult elő olyan érzé-

kenységi allél, amely gyengítheti a surlókkal szembeni rezisztenciát, mint például a juhokban található V136 allél.

A kecske-scrapie az Európai Unió néhány tagállamában súlyos probléma volt, 15 év alatt, 2002–2017 között több mint 10500 esetet jelentettek. Ezért az Európai Bizottság felkérte az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóságot (EFSA), hogy értékelje a kecske genetikai surlókór-rezisztenciája mellett szóló bizonyítékokat, és dolgozza ki, hogyan lehetne ezt felhasználni a kecske-surlókór előfordulásának csökkentésére. Az EFSA felállított egy scrapie-szakértőkből álló testületet, amely nemrégiben tette közzé átfogó jelentését. A jelentés fontos következményekkel jár a kecskeágazatban részt vevők számára.

Az összes tudományos bizonyíték alapos kiértékelése alapján a testület arra a következtetésre jutott, hogy az S146 és a K222 kecske-prionallélok genetikai rezisztenciát mutatnak a klasszikus surlókkal szemben, ráadásul az e mellett szóló bizonyítékok jelenleg erősebbek, mint amiket a juhok R171-allélrezisztenciájának bizonyítékaként találtak annak idején.

A meggyőző bizonyítékokra való tekintettel az EFSA megbízásából készített jelentés az S146 és a K222 használatát javasolja a kecske genetikai surlókór-rezisztenciájának elterjesztésével a surlókór felszámolásának elősegítésére. Az EFSA a testület ajánlásainak elfogadását és végrehajtását az Európai Unió tagállamaira bízta.

Az Egyesült Államok nemzeti surlókór-felszámolási programja keretében ahhoz hasonló programot terveznek végrehajtani a kecskeállomány genetikai alapú „megtisztítására” kapcsolatban, mint amilyet a juhok genetikai rezisztenciájának azonosítása után már végrehajtottak.

A tenyésztés előnyei a kecske surlókór-rezisztenciája szempontjából

A kecske tenyésztése az S146 és/vagy a K222 allélok számának növelése érdekében javítja az állomány surlókór-ellenálló képességét. Ez több kulcsfontosságú módon segítheti a gazdaságot. Először, az állomány jobb surlókór-ellenállása minimalizálja a surlókór-fertőzés esélyét a gazdaságban. Ez nemcsak a kecske egészségének védelmét szolgálja, hanem javítja a gazdaság működésének fenntarthatóságát is, ha az a surlóknak lenne kitéve.

Másodszor, az első gyártók, amelyek ilyen új technológiát alkalmaznak, gyakran előnybe kerülnek a piacon. Például, aki a scrapia-rezisztens kecskék egyik első forrásává válik, annál sokat javul az átláthatóság, és ezáltal az értékesítés. Végül, várhatóan szélesebb exportpiaci lehetőséget jelentenek a surlókóra rezisztens állatok és szaporítóanyagok (sperma és embriók).

Lehet, hogy már vannak surlókór-rezisztens kecskéi! – Hogyan tud meggyőződni róla?

Az S146 allél gyakori az Egyesült Államokban, olyannyira, hogy az Egyesült Államok kecskéinek kezdeti felmérése során vizsgált 10 kecskefajtából 7-ben azonosították az S146 allélt. E fajták közé tartozik a boer, a núbiai, a La Mancha, az alpesi, a szánentáli, a tennesseei ajúlásos kecskék (myotonic) és a pigmi kecskék, de az S146 változat valószínűleg még több fajtában megtalálható.

A K222 allél szintén sok kecskefajtában jelen van, különösen tejelő fajtákban. Az egyik első amerikai tanulmány mind toggenburg, mind La Mancha kecskében azonosította a K222-et. Más tanulmányok számos európai fajtában azonosították a K222-t, köztük a szánentáliiban, az alpesiben és az anglo-núbiaiban. Az S146-hoz hasonlóan valószínűleg még több fajtában jelen van a K222 allél.

A fejlődésnek köszönhetően mára az vált a fő céljá, hogy egy egyszerű DNS-teszt elvégzésével meg lehessen győződni a surlókkal szembeni rezisztencia-allélek jelenlétéről, és hogy ennek a tudásnak a birtokában tenyészék állományait az USA kecsketartói.

KUKOVICS SÁNDOR